

Hudaspingaz siin kaukau

阿嬤與樓梯

作者簡介

打亥 · 伊斯南冠 · 法拉菲

Tahai Isnangkuhan Palavi

高雄市那瑪夏區民權國小校長

教育部中央輔導團團員

布農族語推組織計畫主持人

創作理念

1. Cis'uni tu na'asa mapinsuus mas isisipul ahi.
2. Izaun a malhabin tu halinga mapacingna issabaiv.
3. Maku'uni mas bahlu tu ngangas, asvin mas kahalinga tu tamasaz.

1. 為了增加族語文閱讀的素材
2. 讓隱藏的語言再次表現出來
3. 藉這新訊息，刺激創詞

Hudaspingaz siin kaukau

Aip katdadaan sian hici tu lumah, nii tu tupa tu sulautuansikit anis sulautaunhuu, mais pakasianun mas itumadadaingaz tu sinaduan hai aizaan amin mas nakahnaun sisial tu iskuzakuza; mani a sulautuansikita tu namin'uni mas lilinsiu'an mas tunkalapat, maza sulautuanhuu hai masu'uni mas makunulkunul tu kaukau, mani amin mas sinpalalasung.

Maza itu sulautuansikcia makuang hai siamas kaukau. Madia a itu madadaingaz aipcin a is'inghumis minkulaaz sian makansupah aat maszang mas kalapatan tu kaukau. Punbuntu a naia katsiancia, isiancia saipuk mas uvaaz, aat patal'ia'un, manaamin muskun mas kandidingalan tu tais'aan, nii tu ma'aipi taulushu. Mais mahatba'ang hai nii tu ama'ama latuza tu "naminvaidaingaz" nanii tu mahtu kaudadaza sian dusalautu tu lumah. Laupaku mais aiza a mailangna mahasam mas naicia tu ispakaut'uvaviav a lumahan aat kilima mas nakatsi'alan, mais nami'uni mas madaingazin kasanus hai, nakaaz haungunun, aat istupa masa pasampahan mas Lipun siin tunghahabin mas bakuzaang tu kaikalaskan tubaas. Nii a naia ama'ama uliskinan tu maza sain hai itu mainduuaz siin madadaingaz mavaivi tu iniliskinan. Mais mainduuazang hai mahtu

pissuhazsuhaz, ungar tanama a madaingaz pissuhaz tu mus'an i!

Tasbanin a kaimin pun³⁰ tu mutda tausian naskaunvalicia, mabaliv mas taismitau lautu aat bahlu tu sulautuansikit, manaskal a kaimin taudiip. Masa hai mahatba'ang amin a tastulumah, kaazang amin a hudaspingaz punmapitu'un hamisan, matamasaz aat makalaskas, malhahatba, mahtuang kaupahanian kausian Naihu Kusia'ianci tu ludunsikit, lukisdaingaz siin mailumahcia pishasibang, minsaan mais cinnaskal. Tancini tuntunghusulan musuhis kausian Lutung mabaliv mas maitulkuk, mai'vivi, siin iskaan (mani dau masial a itu Taihuku cici). Mani a "madaingaz" siin "halang" tu itu Satum tu sinsusuaz, mavaivi tu saulaupaku nii'ang haiap tu mikua, mavia kata tu lanangadah sia macintuuus cintaimang, latuza tu andiip a dusa patasanan hai nii tu kanki mas mita.

Aiza tu hanian, madaingazin a hudadpingaz, mabualin, haitu minlaliva tu saudaingaz (tudiip tangisun saicia a tama, pisdaidaz tu: mais pindaingunin a vai'an hai nakaudiipin a cina'an kilim mas inaak tu kadaidazuncia). Mais kaunastu siin map'a'i'ui hai min'uni mas kahusbuun tu iskuzakuza. Mais na'isian mandingalan mabaliv mas

sutiati, "mavai" a hansiap, nii a Kalkalan sui. Kauman a mahtu is'indangaz" (halanghudas), unung'unung a kaimin mamantuk tu maszang mas sintusanus saicia masa uvaazangik: "kaaz mas ngulus a ma'aipi, nii tu pinmaaz", makanii tu mahansiap kasui, mataisahang. Aiza'ang a mainduuaz ilumah. Masa kamangmangan mas saicia mapahpah, mapinsahtu tu vai'a hai, ma'a'ama'in amin. Mais kaudadaza siin kaunastu sian lumahlautu hai, nii tu mapiskaina mas bunun. Aipcinin, tausianin lumah-tuza, haal a hahailang iskauman, haitu asa'ang tu amaan, alibaun, mataisahang. Madia'ang a mainduuaz, aat mal'ainunuang a vai siin uvaaz, musasu tu mani a saia tu cis'uni mas buavtan, aat izau a itu'anak'anak a lutbu sihunduhhunduh, maldaukdauk tu ispuuduh. Kaaz a tastulumah sidangaz mas iubuntu, nii'in mapapa'i'ui. Haitu, aizaan a lumah mas kaukau, mi'uni mas hailangan, aat punbuntu'in a saia nii tu mintauvali.

Sikasmaazbin a itukaukautan a kaipisingan i? Mais nii'ang pailungkaduu hai nii tu ama'ama haiap. Haal kai aiza a ngaspahaz sian lumahcin, haitu nacismuh siin sisis'an amin a ngaspahaza. Kaaz a hudaspingaz masipatun tu mutda kungking,

haitu sihaithaitin a lutbu, nii'in mahtu taszang mas malibacia maciszang macintamasaz. Maliba mas nii tu izung'izung tu bunun, natudiip mais kinunling mas anhuhusbu aat usizaan mas tinsu tu bunun, mais nii tu maupacia hai nii tu mahtu aknu mas sikastasasaba kaihusbuun tu miyahalang tu bunun, minsaanis panhaiva amin a anak'anak tu ima. Mastaanin mais isian mashuzan tu kaukau, mais pasisalaun maliba hai asa tu mananulu tu napapluh a bungu. Pahasia asa tu aiza'ang tu tacini kinkikinuz mapa'ia mas itu hudas tu bungu siin bantas, pishahaip mas malibacia tu mananulu siantan, mananulu siancia. Nii'ang a talusmuhanz (nii'in tu mangaspahaz) kanpia mas kaukau, maszangin a dahis mas Kungpauciting tu matudanghas, aat sisis'an lukas tu: "kakaa'ang, kakaa'ang, Sidaduunangku". Minlangatlangat kan'aminan a kaukau, maza taismi tau tu bunun hai kavavaa la'insun mas palusutauntaun, na'ispal'anuhu mas hudaspingaz, minkatau ansahan mas palusutauntaun patasban mas pat'ilavan minasian daisah, tasban mas ilavngul'a hai aiza'ang tu makintau kaukau, ansahan tasban mas tau tu kaukautan, tudiipin taunasian daan. Tudiipa taismipaat bunun hai izau a lai'lai mapislunghu, maza sasduandaingazin tu talusmuhanza hai

uhnaunang saicia hudaspingaz maisnasian palusu maliba mapunsian lai'laicia, nau'in tu aiza a tacini ngausin kaungadah sian lai'lai antala, sidudu mas itu hudaspingaz tu kaku, sishutan mas vakil. Maza sikiniing malhaipu 'hai mal'ama mas kabaang, aat mal'anuhu sian tanangaus. Ungat utingin mas lai'lai ma'adas mas hudaspingaz kausian papa'iu'an. Taunasian papa'iu'an hai, mapislunghu tacini mas lai'lai, la'insun a tacini mas palusutauntaun. Mapatuki a tacini. Mais maibaasin tu maipa'iu hai, auksuhisun a dailaz maupacia kuzakuza. Mais mapalka'uni mas Pasliangpaiu hai, ahnaunang a dailazan. Mais mapasihaal mas halang'is'aang hai ahna'ang tu mus'an, mais Pas'ian tu pa'iuvavaa hai, ahna'ang mas dailaztan tu mus'an. Mais mapunahtung tasa halang tu sinpa'iu, pisviik amin a kaimin tu: Mavia masa tu nii tu uliskinan tu na'aiza tu hanian a hudaspingazan nii'in tu mahtu mudadaan i?

Haal mapacituus mapatalpataz, haitu nau'ang a kaimin tu samashing mas hudaspingatzan, kaaz matudanul, uka tu tacini puzungpuzung anis haungun. Mais pali'uni mas itu duma tu madaingaz hai, nii'a saikin haiap tu adu namaupacia i! Mais dangian mas malnanual tu uvaaz, kaazang

ma'ama tu mu'iaav, macinsuu si'apav mas tastulumah tu ciumiing, kitngaab mapalkapataz: cinupaas aupa habas tu nanii tu sisdang mas uvaaz hai? Kan'anak'anaka minsalaka mudadaan, mazava mapa'amaku i? Maza itu madaingaczia ispuuhu hai lutbu, nii tu punuh. Mais paucia satamal hai namahtubin nii tu malsupnuh mas anak'anak tu sutnu sian madumduman tu i'iksuban cin, nalangatang mais mataz. Haitu ukaan mas malanghasaz tu tamazaz, kaaz sanasia mas itubunun tu dahis. Mais maupacia tu ininhmis hai savaian mas sinaipuk tu asu!

Cina'aza'ik mas tasbanin punmas'an damuun mas halangPakinsun, aat makanadidiip a lutbu tu sihaithait. Mususu makamasmuh a hudaspingaz, katsian mailantau sulautuansikit tu lumah, haal aiza a sasaipuk, kaupa'um'um kaunata pisbizakbizak. Mais hanian hai kausian udandaanan mapunahtung mas u'uskunan, maszang adiipa kaukau'a mas namakulut mas bunun tu ludunvia. Na'aiza tu hanian, mais nii'in mahtu kas'an aat mihalangin, nakaazin taudaniv mas viungviung masatu mas saicia, uahnaun mapa'iu. musupah kausian mas papa'iu'an, namakuabin madailaz hai? (haipa na'aiza'in maisinin "ansasahan mas bunun" tu iskuzakuza

i? Sanasia mas minupia siin kaihusuan, masais mas sui. Aupa na'isidangkaz mas luumun sian sulautuansikit tu madadaingaz.)

Cina'aza'ik tu aiza tacini hudasnanaz, muskun mas maluspingaz katsian sulautuan ima lautu tu lumah (Bazazau! Tuzatuza tu ima lautu); mananu tu mahatba. Cisha mucingkul, aat uvaivan mas salu, ansakit mas makasisila, maisitudiip musuhis-suhis sian papa'iu'an. Kaupa mais kausian papa'iu'an hai kaazin taudadaniv mas viungviung. Madia a sui iskusia, mais na'asa'ang simul mas sutianti'an hai, uka a bunun asa mapasimul.

Anatupa tu lumahkiim siin lumah-paisu hai nii amin tu sika'uni mas itu anak'anak tu lumahasu", haitu isian hau a lumahasuan mangdavan kalapat i? Lukis tu zuszus. Maza kaitangusan tu sutianti'an hai, haal aiza a taintu tundaan mais kaunastu

kaudadaza, haitu minmazavmazav mikuabin! Aiza'ang a makinpia tu kaukau sian tanti tu tanangaus, manitu mais ukaan mas Kaukau hai nii tu tupau tu lumahlautu, mais aizaan mas kaukau hai mapa'a'usu mas itu Tauluu isisihaal mas kataisahun mas lumah tu maidadaza.

Maza kailumah'a hai nii tu kalumah tu nadangian mas anak'anak, nii amin tu kalumah tu nadangian mas madadaingaz. Pahasia supah a hailanghailang sian kai'unian tu buav cia. Aip a kaibahluan ka'uni tu sulautuan hai dangian amin mas ukaas hailanghailang tu iniliskinan, mumuslut a sain tu iskuzakuza, hai tu sahlazang ii masmuav a paillumah tu mastaan mas samangha mas bintutuhan tu ukaas pas'upaan, namahtubin a mahudasin tu madadaingaza kikilkilin tu ima usamsaman i?

評審心得

Miqumisang! Manaskal saduu isuu tu pinatas, pali'uni ki "Hudaspingaz Siin Kaukau." Masihal isuu ka pinatas. Maaq i saduan a isuu tu sinpalasBunun hibulhibulin i takBanuaz, Bubukun, takiVatan, takiTudu siin takiBakha tu qalingaz. Haiza amin malasuni duma vaivi siduq tu qalinga, usadaun aak amin i baqlu sinsius tu qalinga, kasihalun amin zaku saduu. Lusqa tu masihal i katas'aun a qalinga ikma'ia mapatas,

namadauzung a masipul isuu pinatas tu bunun masipul.

Pinsi'auk a isuu tu pinatas mapunhapav, na'ispasaduu ki mita Bunun siduq. Aupa maqtu aas manadidiip malmananu makusia itu Bunun tu qalinga mapatas i patasan ti, uka ka kaisainguan siin kaipisingan. Tutuza tu inpanuun zaku miliskin.

Miqumisang a aas!

這一篇內容是翻譯創作的文章，多處著力於轉譯的工夫，作者對於族語詞彙選用、語法結構編排、文化風俗認知等等，仍須長期的琢磨淬鍊。從整體文章內容來看，作者對族語寫作與創作的能力雖未臻成熟，但有「初生之犢，不畏虎」之信念，假以時日，必見長可期。僅提供以下三點作為惕勵：

評一：族語語法結構使用方面。

(一)整篇編寫方式是以中文結構為主體，包上一層族語符號，無法呈現布農族語的文藝氣息。

(二)對於各類詞性在文章結構中的編排與運用仍在摸索中完成，爾後需要再加強。

(三)整篇文章呈現巒群、郡群、丹群、卓群、卡群等方言語的用詞與結構，無法品嚐單一方言別詞藻與語法結構的精華。

評二：段落與分句、標點符號使用方面。

(一)段句落點不當；整句意義終止，卻仍使用逗點標示。常有沒有段落或段落過長，無法分辨作者編排內容前後的關係為何。

(二)標點符號使用正確，但括號()的註記內容強調有關的說明與解釋，而非用來敘述或描述不相關連的內容。

評三：詞語選用與書寫符號方面。

(一)大致上書寫時的符號拼寫沒有出現嚴重的錯誤或落差。

(二)若文章中須呈現數字時，建議選用族語中的數字表示。否則，文章內容出現阿拉伯數字，閱讀起

來感覺到很突兀。

(三)選用新詞、外來借詞、組合詞時需要謹慎。外來借詞的使用的比例不可太多。若傳統上曾有過、現在正在使用中的（新）詞或字，應優先使用為好。

評審簡介

余榮德 Tiang Istasipal

基督教神愛真道教會牧師

國立台灣大學人類學系布農族語講師

國立東華大學原住民族語言與文化傳播學系布農族語講師

私立花蓮縣天主教海星高級中學布農族語老師

阿嬤與樓梯

著 / 簡媧

現今都會型住宅，不管是公寓還是大廈，對老者而言，都有可改善的空間；前者終將變成攀岩練習場，後者高高低低到處是小階梯，也像是一種暗算。

公寓房子的難題在於樓梯，多少老者的晚年生活毀在那幾層巉岩似的樓梯上。他們一居數十年，在此養兒育女，生根茁壯，習於周遭生活圈與老鄰居，不輕易他遷。體力尚健時，絕對不相信自己會「無能」到連兩層樓都爬不了，此時若有晚輩奉勸他們售屋另覓吉第，以圖謀老年計，必遭其斥責，搬出當年打日本、躲轟炸之狡兔身手加以駁斥。他們萬萬想不到這就是年輕與年老的分界，年輕時可以後空翻，老來，你翻一個看看！

三十年前我家北遷，購新建之公寓三樓，歡喜入住。當年一屋皆壯，阿嬤也只有七十，體力矯健，元氣飽足，猶能日日到今之內湖科學園區昔為小山老樹古厝的地方去運動，或一時興起，獨自搭火車回羅東買雞鴨魚肉（她覺得台北的肉不好）。我們沒人想到有一天阿嬤會老，也就一再錯失換購電梯大樓的機會。彷彿「老」與「病」是火星上的

土產，奇怪，如今百思不得其解，為何我們陷入集體愚蠢的狀態，深信此二字與我們無關。

有一天，阿嬤老了、盲了且出乎她自己意料地長壽了（當年，她哭我阿爸，口口聲聲哀歌：若將孫兒飼大，老母就欲來去找我的心肝子），下樓、就醫變成大工程。此時欲就近換購電梯大樓，「手骨沒哈泥大隻，錢不是蜆殼」（阿嬤語），我們自我怨嘆，果然如幼時她的預言：「嘴齒敲敲一米籠，沒三小路用啦。」掙錢的能力甚差。所幸家中有壯漢，當年被她電到「金摔摔」的那個孫兒，背她上下樓，不必求人。後來另遇透天厝，障礙雖然變小，仍然需背、抱，幸好人丁甚多，孫與曾孫圍繞，而且她似乎為了因應地形地貌讓自己的身體處於穩定且緩慢的衰頹狀態，家人只需代領慢性病藥，無須她常常就醫。但因室內室外有階，形成障礙，她已多年未能好好曬一場太陽了。

樓梯有多可怕，沒試過的人不能體會。雖說家中有壯漢，但壯漢也會變胖變喘，阿嬤只有四十多公斤，但已肢體變得僵硬，無法配合抱她的人的使力動

作。抱一個一動也不動的人，除非受過舉重訓練乃是奪牌國手，否則承受不住那百斤般的沉重感，稍一不慎，連自己也會扭傷。尤其，樓梯空間窄，橫抱需提防阿嬤撞到頭，於是需有一人在後面護嬤頭、抬嬤腳，提醒主抱者小心這裡、小心那裡，那胖丁（已非壯丁）才走幾階，已面紅耳赤宛如宮保雞丁，發出喘聲，喊著：「稍等稍等，我喬一下。」好不容易爬完樓梯，第三人趕快將輪椅推來，讓阿嬤好，三人左右協力抬輪椅過門檻，至院落，出鐵門前還有三階階梯，再抬過這三階才到大馬路，此時第四人已開車停靠妥當，那汗流浹背的胖丁再將阿嬤自椅中抱進車內，有一人已先進車內接應，將阿嬤的姿勢調好，綁好安全帶。負責陪醫的人背起包包坐前座，好，開車帶阿嬤去醫院。至醫院，一人去停車，一人推輪椅，一人辦事。看病回來，倒帶一遍。辦巴氏量表，再來一遍。看精神科，再來一遍。肺炎急診，再來一遍。每經歷一次，我們總會扼腕：「為什麼當年都沒想到阿嬤會有走不動的一天？」

雖然勞師動眾，我們對阿嬤的心念

純正，只有疼惜，絕對無人出怨言發粗語。至於別人家的老人，那可不見得。若有個火爆兒子，才背一下，即取出家庭帳本，開始清算鬥爭：「你以前不是說不必靠兒子嗎？你自己起來走啊幹麼叫我背！」老人家衰的是身體，不是腦袋，吃這頓排頭，豈能不恨自己擋淺在這暗無天日的牢房不如去死，偏偏連求死的力氣也沒有了，只能看人臉色。活到這種地步，真不如一隻吉娃娃寵物狗！

如是我聞，罹患柏金森症逾十年、肢體日漸僵硬且體型偏胖的老奶奶，住在公寓三樓，雖有外傭照顧，每日早晨出門復健、黃昏至公園會友，那樓梯像割人的刀山。有朝一日，連移步都難的時候，一有病痛，只能央救護車接送。如果，她的病需就診、回診、急診，一週內數度進出，該怎麼個安排法？（說不定，不久的將來會出現「搬入」粗工，按件計酬，秤重索費，以拯救無數被困在公寓樓上的老人家。）

如是我聞，某位老爺爺與太太住在公寓五樓（天啊，真的是五樓），原本硬朗，忽然摔倒換髓關節，旁加病症，自此流連醫院。每回進出，只能叫救護

車，所費不貲，欲另租無障礙電梯大樓，無人願意租給老病者。

金窩銀窩比不上自己的狗窩，偏偏這狗窩位在山崖邊、樹頂尖。

早年的電梯大樓，雖然上下有電梯，但不知何故，電梯前必有三五階階梯，

彷彿無階不成樓，有階才暗合步步高昇之中國風水理論。蓋房子的人，不是蓋給自己住，更不是蓋給老人住，故室內格局室外空間，處處有礙。近年推案的新大樓都有無障礙觀念，是一大進步，可惜屋價比仰望星辰還要浩瀚無邊，豈是耄耋之年那顫抖的手能摸上邊的？